



Jakob Brønnum: Yahya Hassan og sprogets maskingevær

af Jakob Brønnum

Publiceret 08/11/2019 i Bøger/Kultur

DIGTE // ANMELDELSE – En ny bog fra Yahya Hassan rejser næsten alle de grundspørgsmål, vi bruger til at forstå litteraturen og ikke mindst forholdet mellem litteraturen og virkeligheden og verden. Hvordan kan man overhovedet læse Yahya Hassan efter alle de år? Efter alle de geværer, politifolk og rettergange? Narkotikaen har man til gengæld ikke så mange problemer med, hashen var været et tema i modernismen lige fra starten, fra Baudelaires lange [hash-essay](#) og [Rimbauds eskapader](#), som litteraturhistorisk set er Hassans første forbillede.

Yahya Hassans nye bog indledes med noget, der kun kan opleves som en stor, litterær skuffelse, og det er muligvis også meningen.

Det er i hvert fald en del af det mediestunt, vi fik præsenteret udgivelsen med. De to første digte hentyder i et temmelig surrealistisk sprog til to navngivne personer, nemlig de to personer, der først præsenterede denne digtsamling for os, forlagsredaktør og – direktør Simon Pasternak samt Weekendavisens Martin Krasnik.

Der indgår bogens svageste billede:

REDAKTØR PASTERNAK ...

TRASKER TILBAGE TIL FORLAGET

SOM EN TRANE

Det alluderer til Gyldendals berømte tranebogsserie. Vi befinder os i en
litterær fiktion om bøger. WTF! I næste digt ligger digteren i
fosterstilling i en barneseng hjemme hos Krasnik. WTF en gang til!



“

Hvad er det, der driver Yahya Hassans digtning nede i
sprog billedernes motorrum? Hvad driver den på?

Bogen er ikke udgivet som normalt med udsendelse til pressen en tid
inden udgivelsen, men først samme dag, man overhovedet hørte om
den, nemlig gennem et interview i Weekendavisen.

Pressen modtager bogen med en længere tekst af Pasternak, der
næsten har litterært tilsnit, hvor Yahya Hassans intentioner beskrives.

Det hele, altså de to første digte, Pasternaks skrivelse og Krasniks
interview, er med andre ord en konstruktion, der lægger sig op af
titlen, der er langt mere kryptisk, end man lige ser. Bogen hedder ikke
”2”. Der står ikke “Yahya Hassan: 2”.

Der står “*Yahya Hassan: Yahya Hassan 2*”

Den anden Yahya Hassan? Et billede af Yahya Hassan, der gør, at det
ikke er den rigtige, men billedet, vi ser?

Pasternaks litterære tekst beskriver i så fald en litterær fiktion på
samme måde, som når Umberto Eco lader som om Rosens Navn er et
manuskript, han har fundet i et antikvaritat i Argentina.

Premieperkeren og psykoperkeren

Nå, det kan vi tænke over, mens vi læser. *Yahya Hassan 2* er ligesom
den første bog skrevet udelukkende med store bogstaver, hvad der i
den danske litteratur er mest kendt fra kunsthistorikeren Rudolf Broby
Johansens ekspressionistiske mesterværk BLOD fra 1920'erne, men ret
beset er brugt af netop den tidlige franske modernist Arthur Rimbaud,
der gennemlevede stort set alle de sammenstød med samfundet, Yahya
Hassan har gjort, inden han døde en tragisk død i en ung alder.

Menu
Yahya Hassan 2 har fire afsnit, der nøje følger udviklingen i hans personlige historie, 1: Præmieperker, hvor scenen er den berømmelse, han fortjent modtog efter sin første bog. 2: Jagtsæson, der har udgangspunkt i alt kaosset, der fulgte. 3: Fængsler og fanger og 4: Psykoperker.



Jeg opfatter de første afsnit som de tungeste, også litterært, og på den gode måde.

Derefter får vi straks, hvad jeg umiddelbart vil kalde *vintage Yahya Hassan*, det billedrige langdigt. Det er virkelig godt, men også det rummer grundlæggende kritiske spørgsmål, der må stilles.

For hvad er det, der driver Yahya Hassans digtning nede i sprogbilledernes motorrum? Hvad driver den på?

Ordet og sværdet

Det var ikke kun det, at Yahya Hassan er en endog meget talentfuld digter – og det er han stadig – der gav den store genklang i offentligheden, da hans første bog kom ud.

Det var også, at digtningen tilsyneladende trak ham ud af en ret håbløs barndom og ungdom; og ikke kun det. Det var at digtningen triumferende, trak ham ud af vor tids største menneskelige og demografiske problem, nemlig den store omflytning af grupper af mennesker efter en falleret og skamløs kolonihistorie.

“

Digtene i den første bog handlede specifikt om, hvordan han digtede sig ud af en familiesituation, der samtidig spejlede vor tids vigtigste politiske problem.

Nu driver digtene i stedet på Yahya Hassans egne personlige problemer

Det gav håb. Det var fuldstændig banalt: Ordet er stærkere end sværdet. Ordet er stærkere end gadebandedernes ulovlige våben og bilbrandene. Selve det, der gør mennesket til menneske, nemlig sproget havde klaret det igen.

Og så alligevel ikke. Yahya Hassans digterliv blev en halvdårlig, offentlig tegneserie om ham selv.

Menu



Digtene i den første bog handlede specifikt om, hvordan han digtede sig ud af en familiesituation, der samtidig spejlede vor tids vigtigste politiske problem. Nu driver digtene i stedet på Yahya Hassans egne personlige problemer.

Han forsøger at gøre dem til en grundlæggende eksistentiel udfordring, der er drevet for vidt, nemlig en utømmelig trang til at tilfredsstille sin lyst og derigennem afsløre den som lyst, der siden skal tilfredsstilles igen:

JEG ER HUNGRIG OG JEG HIDSER MIG SELV OP TIL FØDE
JEG BAGBINDER FREMSKRIDTET
JEG AFKLÆDER HEDONISTEN MED HEDONISMEN
(s. 16)

Digtet fortsætter med en smuk, poetisk indrømmelse af den utømmelige menneskelige lysts største problem, at den inderst inde ikke ved hverken ud eller ind.

Yahya Hassan bliver næsten et øjeblik lavmælt, inderlig her, hvad hele bogens udsigelsesform med de store bogstaver ellers modarbejder:

VÆGELSINDET
JEG TROMLER EN TROFAST
MED DEN TROFASTE UTROSKAB
(s. 16)

Vi kan regne med ham: Vi kan regne med, at vi ikke kan regne med ham!

Han understøtter denne tanke med endnu et billede, som er meget omhyggeligt valgt, fordi ukrudt her bliver en stærkt underspillet metafor for den måde, vi omtaler andengenerationsindvandrere på:

AF NATUR HAR JEG UKRUDT I HJERTET
OG UKRUDTET GROR PÅ NY

Digtet fortsætter og slutter opmuntrende, for han får pejlet sig ind et sted, hvor der på ny kan blive tale om en storslået poetisk opdagelsesrejse, han griber fat i et udgangspunkt fra litteraturens egen verden, som kan føre det morads, han står i, ind et sted, hvor man kan

manøvrere i det, selvom det er et sted, man ikke så gerne vil være,
nemlig i Helvede:



UNDER MINE ARME
UD AF MIN RØV
RUNDT OM OG LANGS AD EN OMSKÅRET PIK
JEG SKÆRER DET NED
OG SPRINGER PÅ HOVEDET LIGE LUKT I HELVEDE
MED AFSTANDEN MELLEML ØST OG VEST

Hvad er afstanden mellem øst og vest?

Den er uendelig.

Det er ikke bare den poetisk set flotte afstand mellem to verdenshjørner, det er også et Kipling-citat, som er brugt i mange sammenhænge (og f. eks. John Lennon brugte på [Mind Games](#)): "East is east and west is west, and the twain shall never meet."

Derfra bliver det almengjort, at Yahya Hassan er født som en del af en politisk verdenshistorie – den er som et organ, han er født med, samtidig med at han er helt sin egen som menneske.

Mening og betydning damper op ad hver eneste linje. Man begynder at læse langsomt. Bemærk tre markører i det her citat, det hemmelige, jakkesættet, portrættet:

JEG BLEV FØDT I DØLGSMÅL
OG VIL BLIVE BEGRAVET I DØLGSMÅL
JAKKESÆTTENE HANG PÅ STATIVET SOM SLØJE LIG
PORTRÆTTERNE STIRREDE FREM FOR SIG
OG ANGREDE FORTIDEN

(s. 18)

Livet beskrives som en hemmelig gerning. Når man er statsløs palæstinenser som Hassan, er der ikke automatisk gjort plads til en i livet, som der er, hvis man er født i et europæisk velfærdsland. Derfor forbliver ens liv noget, der må skjules og leves i hemmelighed.

Det er den yderste fornedrelse af selve menneskeligheden, at man også må skjules i døden. Denne hemmelighed får en poetisk modspiller i jakkesættene, der også skjuler mennesket, så det ser ud, som om det er dødt, men på en anden måde, nemlig gennem at uniformere det.

Men den fødte har trods alt en identitet. Mennesker har ansigter. De kan vises som portrætter, hvad enten mennesket er skjult på den ene eller den anden måde (i dølgsmål eller i jakkesæt).



Men hvad gør portrættet? Det stirrer frem for sig, som om det er et forvirret og stumt menneske, der ikke ved, hvad det skal.

Hvorfor er det det? Fordi det angre sin fødsel, det skammer sig over at være blevet født, fordi der ikke er en ordentlig plads til det i livet.

Det er tvunget til at leve som palæstinenser uden vished om at landet eksisterer om 14 dage eller i et jakkesæt, der pr. automatik ligner et lig. Det med jakkesættet er naturligvis kapitalismekritik – det er, ligesom det at være palæstinenser, ikke så populært for tiden, men det er så sandelig ikke mindre vigtigt end tidligere.

“

Det udspiller sig mellem uforenelige modsætninger, mellem øst og vest, mellem at være født uden en plads i livet og at være et stumt portræt i jakkesæt. Hedonismen fra før er således ikke livslyst, men et eksistentielt forsvar mod at bukke under for det sammenfald af liv og død, han er født med

Dette at angre sin fødsel, som er et tilbagevendende motiv hos Yahya Hassan, også i den første bog, er til gengæld et dybtliggende, mellemøstligt tema i poesien, nemlig fra verdenslitteraturens bog om lidelse par excellence, den gammeltestamentlige Jobs Bog.

Det sproglige fluepapir

Selvom Yahya Hassan ikke citerer disse kilder fra verdenslitteraturen med vilje, hvad vi ikke kan vide, om han gør, viser de både, at han læser, at han står i en stor litterær tradition, og at han besidder en af digterens vigtigste egenskaber: Han er et sprogligt fluepapir.

Der, hvor vi møder og modtager Yahya Hassans formidable poetiske intuition er, hvor han kan forene den, der er født og dør i hemmelighed

Tak for det! Håbet er genfødt. Og ikke i dølgsmål.

Så kan vi også forstå alle eskapaderne, der præger både den første bog og den nye. Det udspiller sig mellem uforenelige modsætninger, mellem øst og vest, mellem at være født uden en plads i livet og at være et stumt portræt i jakkesæt.

Hedonismen fra før er således ikke livslyst, men et eksistentielt forsvar mod at bukke under for det sammenfald af liv og død, han er født med. Det hjælper bare ikke.

Yahya og hans kønsdele

Han er meget, og også for meget, optaget af sine kønsdele og afslutningen på fordøjelsesprocessen. Der står pik og røv overalt. Det er ikke morsomt, det er heller ikke interessant.

“

Den svenske digter [Johan Jönsson](#) skriver store digtbøger på over 1000 sider ... inde i dem møder vi også disse kønsdele og det andet hemmelige, mennesket bærer rundt på foruden sine løgne, nemlig afføring

Men hvad laver det der?

Den svenske digter [Johan Jönsson](#) skriver store digtbøger på over 1000 sider, hvor der ganske vist ikke står meget på siderne – men inde i dem møder vi også disse kønsdele og det andet hemmelige, mennesket bærer rundt på foruden sine løgne, nemlig afføring.

Hos Jönsson kontrasteres det også med en grundlæggende kapitalisme- og kulturkritik, som hos Hassan, og det er kun i forbindelse med en civilisationskarakteristik, at det kan forstås og giver mening, nemlig som en skildring af det pinagtigt nøgne menneskes inderste.

Det er i dag, hvor naturvidenskaben og ikke religionen tilvejebringer sandheden om tilværelsen, den eneste måde, det inderste kan beskrives genuint.



Den ”redning” gennem at vælge ordet fremfor sværdet har naturligvis også sine omkostninger. Hvis nogen skulle være i tvivl, så synes Yahya Hassan heller ikke, det er så sjovt at være tilbudt en plads på første række i det finkulturelle vestlige samfund:

NÅR DRONNINGEN ENDELIG KOMMER
SOVER JEG OVER
JEG ER EN UTILPASSET INDVANDRER
DEN INDFØDTE UDLÆNDING DER FLYVER INDENRIGS
MENS I VENTER PÅ BUSSEN
JEG HAR LÆRT AT BUKKE OG NEJE FOR PØBLEN
KUN IDIOTER VÆLGER KULDE OG KRIG
FREMFOR SOL OG FRED (s. 21)

Det er et ”hvad fanden laver jeg egentlig her-digt”, hvor digtet spiller på, at både dronningen og den indvandrer, som samfundet lader som om det vil have, men egentlig ikke vil, må møde omverdenens måbende blikke gennem den mærkværdigt, stumme og kunstige, stive, tillærte kropslige adfærd.

Digtets titel er ”Syvsover” og som der hele tiden er hos Yahya Hassan er der flere lag.

Han har sovet over sig, men hele livet sover også og venter på den dag, det kan slippe denne stive eksistensform og komme et rigtig sted hen – et sted, hvor der er varme og fred.

Fugleskræmsel

Det tredje afsnit i bogen, Fængsler og fanger, er bogens enkleste, og måske det, hvor digteren endnu har mest at vaske frem, hvis han vil finde ind til den dybe metaforik, der kendetegner mange af bogens andre digte. Her bliver det karikatur, i digtet Fugleskræmsel:

DAGENS GANGBETJENT ER BOGSTAVELIG TALT RØV OG
NØGLER
HAN HOLDER SIG GÅENDE FOR IKKE AT FALDE BAGOVER
SKELØJET OG SKRUTRYGGET OG SENDRÆGTIG
SOM EN DØDSDØMT
HANS HØJDE OG DRØJDE ER TIL INGEN VERDENS NYTTE
I ARRESTHUSET

Bogen slutter med et stort bekendelsesdigt, hvor tonen er mærkbart lettere og klarere, som om Yahya Hassen endelig har fået stillet alle de umanerligt store og tunge elementer, som hans liv består af op og sat dem sammen som byggeklodser til noget, der kunne blive en eksistensbygning, et sted at være:

JEG ER ET LITTERÆRT HANGARSKIB
ET POETISK MASKINGEVÆR
BØDE HÆFTE OG FÆNGSEL PRELLER AF PÅ MIG
IKKE FORDI JEG ER UEGNET TIL STRAF
MEN FORDI JEG ER FOR EGNET TIL DET (s. 113)

Det er garanteret ikke et sted, der rummer stilstand. Men det er *Yahya Hassan 2*. Det er en bekendelse, næsten i dølgsmål, om at prøve at leve som digter og som eksistentielt væsen, der lever gennem digtene.

Det er trods alt en underspillet undskyldning for ”Yahya Hassan version 1”, selvom der ikke er noget at undskylde. Virkelig ikke.

“

At trække dets historiske, middelalderlige billedtæppe frem og begynde at nærstudere det og se, om nogen af den senere tids jokere og dæmoner kan få plads i det.

Det kunne de, fra jihadister til stabschefer

Flere steder i den nye bog skriver Yahya Hassan om de nærmest lidt karikerede historiske magtsymboler fra den vestlige kultur, som her dronningen. At han har hele registret med, viser en opremsning som denne

HAVMÆND OG HIMMELFRUER
OG JOURNALISTER OG EMBEDSMÆND
OG PRÆSTER OG IMAMER
OG TROLDKVINDER OG TROLDMÆND
OG JIHADISTER OG NAZISTER
OG JOKERE OG KONGER
OG PAVER OG HOFNARRE OG HOFFOURERER

Udover at det elementært er flot poesi, er det Yahya Hassans vej ind til en forståelse af den kultur, han er havnet i. At trække dets historiske, middelalderlige billedtæppe frem og begynde at nærstudere det og se, om nogen af den senere tids jokere og dæmoner kan få plads i det. Det kunne de, fra jihadister til stabschefer.

Skal vi se ham lægge tarotkort om et par år?

Eller har han fået farten af den strukturelle racisme, der ligger i Tolkiens beskrivelse af etniske grupper, med hobbitter og orker, og har han set, hvor dybt den karakteriserer vores samfund?

Fortsættelse følger. Forhåbentlig.

Yahya Hassan: Yahya Hassan 2, Gyldendal 2019, 113 sider, Foto: Gyldendal, Morten Holtum.

Vil du gerne læse flere boganmeldelser og debatter og følge journalistikken i POV, så sørg for, at du får vores digitale weekendavis hver fredag morgen – POV Weekend kommer ind ad din digitale dør – altså indbakken i din e-mail – hvis du bestiller den her. Og det koster ikke noget.

FACEBOOK

TWITTER

LINKEDIN

PINTEREST

TAGS:

GYLDENDAL

YAHYA HASSAN

YAHYA HASSAN 2

DU KAN MÅSKE OGSÅ VÆRE
INTERESSERET I FØLGENDE:

**Cecilie Lind giver
stemme til et jeg,
der er blevet mor**

**Troels Mylenberg:
Søren Pind – den
nøgne nagbærer**

**Ny roman af
Kristian Bang
Foss: Kampen om
sandheden og
glæden ved
akademikerløn**

JAKOB BRØNNUM SENESTE ARTIKLER



Jakob Brønnum er forfatter til 33 bøger. Senest er kommet "Bowie - Rockmusikeren som eksistensdigter" (Eksistensen, 2018) og digtbogen "Øjeblikkets tredje tilstand" (Det poetiske bureaus forlag 2018, 353 sider, 200 kr.)

De senere bøger:

Bowie - Rockmusikeren som eksistensdigter (2018)

Øjeblikkets tredje tilstand (digte, 2018)

Nøjsomhedens tivoli (digte, 2017)

Matthæuseffekten (essay, 2017)

Den sidste passion (digte, 2017)

Lysåret (haikudigte, 2016)

Fortællinger fra undergrunden (noveller, 2016)

Pengeguden (essay, 2026)

Porten til den indre by (digte, 2016)

Argumenter mod døden (essay, 2015)

Langsomheden 1.0 (digte, 2015)

Malmö by night (digte, 2014)

Sange ved himlens port (Dylan-bog, 2014)

Hjemmeside:

<https://sites.google.com/site/jakobbroennums>

Jakob Brønnum er født og opvokset på Frederiksberg. Han har HumBas fra RUC og er cand. theol. fra Århus Universitet. Jakob



Brønnum er en ofte anvendt foredragsholder (se hans foredrag på [http://www.sogneaften.dk/jakob-](http://www.sogneaften.dk/jakob-broennum.htm)

broennum.htm). Han bor i dag i Örebro i Sverige med sin familie. Hans færøske hustru Rúna í Baianstovu (og skolekammerat fra Johannesskolen på Frederiksberg) er lektor og forsker ved socionomuddannelsen på universitetet i Örebro. Jakob Brønnum er redaktør af nettidsskriftet Den smalle bog, som han grundlagde 2016 samt af et teologisk/fagpolitisk tidsskrift. Han har siddet i bestyrelsen for Dansk Forfatterforening og i styregruppen for BogForum. Han har været formand for Den skønlitterære gruppe i forfatterforeningen og for den internationale forfatterforeningsorganisation Baltic Writer's Council. Han har skrevet for bl.a. Aarhus Stiftstidende, Bogmarkedet og Kristeligt Dagblad. Han sidder i bestyrelsen for den offentlige virksomhed Länsmusiken, Örebro og har tidligere siddet i innovationsrådet ved Örebro Universitets fakultet for humaniora. På POV International skriver Jakob Brønnum kulturstof og om etiske og eksistentielle problemstillinger.

